

Bimeras Kültür Vakfı, 20 Eylül - 20 Ekim tarihleri arasında "iDANS" adı altında uluslararası bir çağdaş dans festivali düzenliyor. Garajistanbul'da sahne alacak festivalin amacı ve ulaşmak istediği nokta üzerine festival yönetmenleri Aydın Silier ve Gurur Ertem görüşlerini aldık.

Festivalin amacından ve ulaşmak istediği noktadan kısaca bahseder misiniz?
Amaçlar arasında:

Çok çok genel ve basın-bülteni-vari bir şekilde söyleyecek olursak, iDANS Festivali, bu organizasyonu gerçekleştiren Bimeras Kültür Vakfı'nın kendine yıllardır belirlemekte olduğu, çağdaş dansla uluslararası görünürlük ve işbirlikleri sağlama gibi amaçlara ulaşma yolunda kendine biçtiği görevler serisinin bir parçası olarak düşünülebilir... Seçilmiş, tartılmış – ki buna yayıncılık alanında "edit" edilmiş, müzecilik alanında "curate" edilmiş diyorlar – belirlenmiş bir izleksel çerçeveye uyan ve hatta bu çerçeveye kimi özelliklerinden ve dalgalandırdığı sorular itibariyle çelişen, kendi içlerinde sorgulama ve bunu gerçekleştirme yöntemleri açısından tutarlı eserler sunup, bu konuda ilgi, merak, heyecan dolu bir tartışma alanı yaratmak...

Her yıl gerçekleştirmeyi planladığımız festivalin bu yılki izleğini "Solo?" olarak belirledik. Sanatta yaratıcı dehanın tekilliğini sorgulayan, herhangi bir kimliğin tarihsel, toplumsal ve kültürel yörüngeler içersinde kurulduğunu, asla kendiliğinden bir benlik ifadesi olmadığını teslim eden ve/ya tartışmaya çağıran eserleri davet ettik... Neden uluslararası bir festival diye soracak olursanız, çağırıştırdıkları tüm sorulara rağmen ve tüm sorularla birlikte, sanatta kalitenin, bilimde de olduğu gibi, uluslar-arası standartlarla belirlendiğini teslim ederek, günümüz Türkiye'si'nin belli başlı kentsel merkezlerinde çağdaş dans alanında oluşmaya başlayan ve artan pratiklerin böylesi eserleri görmeyi ve bilmeyi hakettiğine inanıyoruz; imkanlarımızın elverdiği koşullarda, herkese açık bülten, seminer ve konferans gibi etkinlikler kurguluyoruz. ...Bu eserleri, belli uluslararası (dolaşım, dağıtım, pazarlama) ağlarına dahil olma ya da bunları takip etme koşulları bulunmayan; kendilerini ülkemizde zaman zaman boy gösteren büyük bütçeli, büyük ölçekli fazlasıyla medyatik, eğlencelik, seyirlik oluşumlarda evinde hissetmeyen ama birşeyler yapma arzusu ve kapasitesi ile tutuşan arkadaşlarımıza hem örnek, hem destek, hem de veri olsun diye sunmak istedik... "Oral-buralı" ayrımını geçersiz kılıp ülkemizde de, sanatsal alanda kendini kenarda köşede kalmış hisseden, ama değerli, bilinçli ve üretken sanatçı çevrelerine, kendileri ile benzer soruları ve zorlukları, hatta kapitalist kültürün yüceltiği büyük bütçeli eserlere karşı tutumlarını paylaştıkları – muhalifliğin de "sınırlar ötesi" olduğu işaret eden - eserleri sunuyoruz. Uluslararası alanda değer atfedilen birçok dansçı, koreograf ve kuruluş, İstanbul'a genellikle kendi inisiyatifleri ile geldi. Ancak buradaki temel aktiviteleri ya varolan dansçı/koreograflarla atölye çalışmaları düzenlemek; ya kendi festivallerine adam davet etmek; ya da mağduriyetlerini paylaşmaktır; yetkin eserler sunmak değil (burada bazı istisnalar var tabii)... Bu aktiviteler esnasında bazı arkadaşlar uluslararası dolaşıma girdiler ve aynı zamanda dış ülke ziyaretlerinde sorgulayıcı eserler izleyebildiler. Ancak, bunlara birçok öznel veya nesnel sebepten ötürü dâhil olamayan potansiyel dans yaratıcısı ve izleyicisi, bu alanda nelerin mümkün olduğundan bihaber kalarak, yalnızca medyadaki dans göstergeleri altında ya "Dansın Sultanları" (ya da versiyonları) ya da büyük bütçeli "oldies" (Pina Bausch veya Sascha Waltz gibi) örnekleri görebildi. Bu duruma karşı önemli müdahalelerden biri, sevgili dostumuz Mihran Tomasyan'ın geçtiğimiz Haziran başında Garajistanbul'da organize ettiği, çoğunluğunu uluslar-arası dolaşıma giren ve/ya girmeyen Türk koreografların eserlerinden oluşan "istanbuldans" showcase'i oldu...

Çok kısaca ama kapsamlıca belirtmemiz gerekirse:
iDANS Festivali, çok çeşitli ifadelerle ve biçimlere bürünebilen, handiyse "tanımına sığmayan" 'çağdaş' dansın uluslararası deneysel sanatlar alanında ve dans çalışmalarının kuramsal çerçevesinde tartışma yaratan ya da yaratma potansiyeli olan; dansın varolan parametrelerini "hazır giyim" olarak kuşanmayı reddeden; dansın ne olduğuna, ne olabileceğine dair var olan ön kabulleri yeniden düşünmeye kışkırtan eserleri tam da ülkemizde bu alanlarda benzer soruların çeşitlenmekte ve seslerini duyurmaya başlamış oldukları bir dönemde sunmayı hedefliyor. Siyasal alanda da "seçim sloganı üreticileri sağolsun" duyup beğendiğimiz, benimsediğimiz, gerçekleşmesini temenni ettiğimiz bir slogana tekabül ediyor belki de bu ifade etmeye çalıştığımız eserler: ezber bozmak. (Belki bu sanatsal alanda daha kolay yapılıyor ya da öyle görünüyor; "ezberlenebilecek kadar tekrarlanan şey ya demode oluyor, ya da artık prim yapmıyor" söyleminin kendisine bile göndermeler yapan eserler var festivalimiz kapsamında. Belki de siyasette halen ulaşılması zor, ama sanatsal ve sosyal bilimlerde çoktan benimsenerek ulaşılması hedeflenen "self-reflexive" – yani kendi kendine dönüşlü, kendi ile uğraşan, kendi var oluş koşullarını irdeleyen eserler sunuyoruz desek yerinde olur. Ulaşmak istediği - mütevazı olduğunu düşündüğüm (fon başvurularının istediği veap türünün kesin ' inanılması gereken; işletme dilinde yazılmış türden beş yıllık hedef planı safatası türü hedeflerin tersine) - nokta ise – ki şimdiden, festivalin daha başlamasına iki

hafta kala bile – cereyan etmeye başladı: festivalin kapsama alanına dair bilgili ve görgülü bir tartışma alanı, yazı yazma

Sizce dansın belirli bir tanımı var mıdır? Ya da olmalı mıdır?

Tüm kapsama alanı ile beraber dans, dinsel, sanatsal, ayinsel, spiritüel, sosyal ve eğlencelik yaşam alanlarına (üstelik yalnızca “insan” davranışlarına değil) nüfuz etmiş, bunları mümkün kılan ya da bunların ifade edildiği bir davranışlar ve/ya algılayışlar bütünüdür – ama hangi davranış biçimi böyle değildir ki? Buradaki kelimelerin yerini değiştirmeniz dansı dans kılan koşulları (mesela, spora, çamaşır yıkamaya veya kur yapmaya karşın) kesin bir çerçeve ile ifade etmenin zorluğunu farketmemizi sağlayacak. Her kelimenin - her nesnenin, davranış biçimleri ve kurumsal yapıların olduğu gibi - birer tarihçesi vardır ve “hakikat” iddiası, genellikle kelimeler yordamıyla, bu kelimelerin anlatabilme, anlamlandırabilme ve anlamı sınırlandırabilme kapasitelerinin belirlenmeye çalışıldığı bir mücadeledir. Bunu en çok hukuk alanında hissederiz. Ama “dans,” diğer başka birçok şey gibi, uğruna “manidar tanımlama meşruyeti” savaşları verilen (bizim festival de dahil) bir “kelime”den başka birşey değildir.

Dansın tanımı - özellikle de sanatsal dans alanında - savaşların ve pozisyon alışların ele geçirmek istediği kalenin ta kendisidir: tartışılır, ama asla mühürlenemez; tarihsel ve mekânsaldır... Biz de festivalimizde bunu belli eden eserlere yer veriyoruz zaten.

Festivale kimler davetli? Bizi ne gibi sürprizler bekliyor? Festival programındaki her etkinlik özenle seçilmiştir ancak muhakkak dansı seven herkesin kaçırmaması gereken hangisidir?

Festivalde yer alan eserlerinin çoğu Türkiye için birer “ilk gösterim” niteliğinde – dolayısı ile “sürpriz”ler çok... websitemiz www.idans.org'da ayrıntılara bakabilirsiniz. Kaçırılmaması gereken konusunda tiyo vermemiz gerekirse: mümkünse hepsini görün, derim. Vallahi objektif olarak söylüyoruz; programı gören dünyanın dörtbir yanından arkadaş şimdiden “oha”, pardon “wow!” dedi! Amma ve lakin, madem ısrar ediyorsunuz, şöyle diyelim: Aydın Teker'in daha önce Türkiye'de gösterme imkanını bulamadığı, özel gösterim olarak açılış törenine dahil ettiğimiz aKabi adlı eserini görmelisiniz; Visitations ile modern dans tarihinde bir yolculuk yapabilirsiniz; How Heavy are my Thoughts ile kıvrak bir zihinsel “hareketi” bir dans gösterisi

olarak izleyebilirsiniz; an Attempt... ile Filistin davasına dans alanından çağdaş bir bakışın nasıl olabileceğini görebilirsiniz; Xavier Le Roy, Rui Horta, Vera Mantero çağdaş dansın gelişmesine damgalarını vurmuş koreograflar, bunları kaçırma lüksümüz yok aslında... Yani bunlar KESİNLİKLE kaçırılmaması gereken dans yapıtlarından.(heh, hehh, yalnızca birkaçı)

Gelelim müziğe: Festivalde üç tane de önemli konser var. Bunlardan birincisi Filistin'li ud üstadları Trio Joubran. Paco De Lucia, John Mclaughlin, Al Di Meola üçlüsünü hatırlarsınız. Onların gitarda yaptığını ud üzerinden yapan, yüzyılların ötesinden gelen bir geleneği çağdaş bir yorumla günümüze taşıyan bir üçlü. İkincisi Lübnanlı besteci Zad Moultaqa. Lübnan-Arap müziğinin esintilerini çağdaş müziğe taşıyor. Üçüncü konser ise özellikle doğaçlama deneysel müziğe ilgi duyanları ilgilendiriyor. Savaş altındaki Beyrut'ta bile yıllardır “İrtijal” adlı uluslararası bir doğaçlama müzik festivali düzenleyen müzisyenlerden Christine Sehnaoui, Sharif Sehnaoui ve Mazen Kerbaj konuğumuz oluyorlar. Genellikle, geleneksel olan için doğuya, çağdaş olan için batıya bakılır. Biz bunun böyle olması gerektiğini göstermek istedik.